

تأثیر سرمایه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای کارفرمایان استان اصفهان

داریوش هادی مقدم^۱ - منصور حقیقتیان^{۲*} - رضا اسماعیلی^۳

چکیده

زمینه: تامین اجتماعی یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی یک کشور و امنیت ملی در گرو پایداری و صیانت از منابع این صندوق است. تخلفات بیمه‌ای از مهمترین تهدیدات این سازمان به حساب می‌آید و آن را به یک مسأله اجتماعی بدل کرده است.

هدف: بررسی تأثیر سرمایه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر گرایش کارفرمایان به تخلفات بیمه‌ای در حوزه کار و شغل استان اصفهان.

روش: از لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت توصیفی-پیمایشی، ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته، براساس پرسش‌های پنج‌گزینه‌ای بود. جامعه آماری کلیه کارفرمایان استان اصفهان ($n=105777$) و براساس فرمول کوکران در سطح خطای ۵ درصد و جامعه نمونه ۳۸۲ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بدون جایگزین برآورد شد، برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگوروف اسمیرنوف و برای آزمون فرضیه‌ها، مدل‌های رگرسیونی با استفاده از نرم افزار Amos 24، انجام شد.

یافته‌ها: بر اساس نتایج تحقیق، ۳۳٪ واریانس متغیر وابسته (گرایش به تخلفات بیمه‌ای) توسط متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی)، ۱۸٪ توسط متغیر مستقل (سرمایه فرهنگی) و ۲٪ توسط متغیر مستقل (سرمایه اقتصادی) تبیین شده است.

نتیجه‌گیری: سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای کارفرمایان مؤثر ولی سرمایه اقتصادی مؤثر نیست.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، تخلفات بیمه‌ای

^۱ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران moghaddam9061@yahoo.com

^۲ دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران (نویسنده مسئول)

mansor_haghighatian@yahoo.com

^۳ استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد اصفهان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. esmaili40@yahoo.com

مقدمه

هنجارها و کنترل رفتارها و گرایشات تعیین کننده باشند واز آنها بعنوان منبع ارزشمندی در خلق هنجارها، ایجاد تعامل‌های توأم با اعتماد متقابل یاد می‌شود و نتیجه اجتماعی آن رسیدن به اهداف جمعی اعضای جامعه است. (پورافکاری و شکر، ۱۳۹۱). کلاهبرداری‌های بیمه‌ای و تخلف و تقلب در حوزه‌های بیمه‌ای به شکل چشمگیری توجه عموم جوامع، رسانه‌ها، سرمایه‌گذاران، جامعه مالی و قانون‌گذاران را به خود جلب نموده است اما اکثر تقلب‌ها از چشم عموم و رسانه‌ها دور می‌ماند اما ضربه‌ای که می‌بایست به این صندوق‌ها وارد کرده و به مرور منابع صندوق‌های بیمه گر را به یغما برده و به ورطه ورشکستگی می‌کشاند و یکی از پایه‌های اساسی نظم اجتماعی را متزلزل می‌کنند (عضدانلو، ۱۳۸۴). از جنبه‌های نوآوری تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد؛

- ۱ - جایگاه تامین اجتماعی در کشور با رسالت ایجاد تعادل در سایر حوزه‌ها
- ۲ - گره خوردن آینده بیش از ۲/۳ جمعیت کشور به این صندوق
- ۳ - تعلق این صندوق به نسل‌های آینده
- ۴ - تهدید امنیت ملی با به خطر افتادن صندوق
- ۵ - ترغیب حقوق دانان و جرم شناسان به جرم انگاری تخلفات بیمه‌ای
- ۶ - جامعه آماری (استان اصفهان) از مهمترین جوامع آماری مرتبط با پژوهش‌های این چینی است و قابل بسط و تسری به سایر استان‌ها می‌باشد.
- ۷ - متغیر وابسته (تخلفات بیمه‌ای) تاکنون مورد بررسی و قرار نگرفته است.
- ۸- الگو قرار دادن اصفهان و طبقه بندی فرهنگی، اجتماعی سایر کلان شهرها و میزان وابستگی هر آسیب به میزان برخورداری فرهنگی و اجتماعی هر منطقه.

تقلب یکی از چالش‌هایی است که از دیرباز گریبان گیر شرکت‌ها و سازمان‌های بیمه‌ای بوده است در سالهای اخیر تکنیک‌های داده کاوی کمک شایانی را در شناسایی و پیشگیری از تقلب در صنعت بیمه کرده اند. به دلیل هزینه‌های بسیار زیاد مستقیم یا غیر مستقیم تقلب، سازمان‌های بیمه‌ای به شدت به دنبال تسریع و سرعت عمل در شناخت فعالیت‌های کلاه برداران و متقلبان می‌باشند. اما کمتر به چرایی آن توجه داشته اند. چالشی که امروز با افزایش هزینه‌های سرسام آور تحمیلی ناشی از تخلفات صورت گرفته در سال‌های اخیر، بر سازمان تأمین اجتماعی به عنوان بزرگترین سازمان بیمه‌ای کشور، ضرورت انجام اصلاحات اساسی و راه کارهای پیشگیری از تقلب را در اولویت برنامه‌های مدیران ارشد این سازمان قرار داده است (حسینی، ۱۳۹۷).

پیشگیری از تقلب و ارزیابی تقلب‌های رایج و ممکن برای هر جامعه‌ای بسیار مهم و حیاتی است چرا که این عمل مجرمانه استفاده غیر قانونی از منابعی است که باعث ایجاد هزینه‌های هنگفت و اتلاف منابع نسل‌های آینده است، چیزی که مسلم است این است که همه تخلفات در حوزه بیمه عمدی است و بر علیه قانون انجام می‌گیرد و از همه مهمتر اینکه منفعت مالی در آن وجود دارد. (گودرزی و طباطبایی، ۱۳۹۴). بی توجهی به افراد مرتبط با سازمان‌ها و ارتباطات بین فردی ایشان، تعاملات آنها با هم و با سازمان‌های مرتبط هزینه‌های بسیاری را به همراه دارد و امنیت ملی با این گونه آنومی‌های ایجاد شده و ساختارهایی که از هم می‌پاشند، به خطر می‌افتد (صفاریان، ۱۳۹۷).

سرمایه اجتماعی فقط به مجموعه‌ای از نهادهای تشکیل دهنده جامعه محدود نمی‌شود بل از آن به مثابه ی چسبی است که تمام این نهادها را در کنار هم نگاه می‌دارد تا وظایف خود را به خوبی انجام دهند (گنجی و هلالی ستوده، ۱۳۹۰). سرمایه‌ها می‌توانند در ایجاد

یکی از توضیحاتی که این پژوهش به دنبال آن است این است که چرا درآمد افراد بر گرایش‌شان تأثیر گذار است، مردم در همه سطوح نظام اجتماعی متأثر از میزان درآمد و سرمایه اقتصادی خود نقش بازی می‌کنند، محرومیت نسبی می‌تواند ناراحتی و خشم، احساس حقارت و کمبود عزت نفس و درک نیاز به رقابت برای کسب منابعی را ایجاد کند. بنابراین می‌توان گفت سرمایه اقتصادی برگرایش به تخلف به عنوان یک ناهنجاری موثر است.

- سرمایه فرهنگی و گرایش به تخلف

بورديو در سطح کلان به ساختارها و حوزه‌های تعاملی اشاره دارد که فرد برحسب سرمایه کلی خود (سرمایه اقتصادی و فرهنگی) می‌سازد و بر اساس این سرمایه که دراصل دارایی اوست در حوزه‌های اجتماعی، جایگاه و پایگاه اجتماعی پیدا می‌کند و در کنار کسانی قرار می‌گیرد که از لحاظ سرمایه کلی شبیه او هستند. عادت واره مشخص کننده و سازمان دهنده جهان بینی افراد و نحوه عمل آنها درجهان اجتماعی است (بورديو، ۱۹۸۴: ۴۸۶) میدان کار و شغل هم تحت تاثیر عادت واره‌ها و نحوه عمل کنشگرانش شکل می‌گیرد.

- سرمایه اجتماعی و گرایش به تخلف

صاحب نظران معتقدند یک دلیل عمده در افزایش میزان ارتکاب به بزهکاری و تخلف در جامعه امروز فقدان سرمایه اجتماعی است و سازه تبیین کننده این مهم تلفیق سازه سرمایه اجتماعی و نظریه‌های جرم و بزهکاری است. فوکویاما معتقد است که به جای بررسی و سنجش سرمایه اجتماعی به مثابه امری مثبت به نبود سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر بزهکاری‌های اجتماعی اشاره کرد (فوکویاما، ۱۳۸۵: ۲۰-۱۹)، به عبارت دیگر کجروی‌های اجتماعی را می‌توان به شرایط عدم وجود سرمایه اجتماعی نسبت داد.

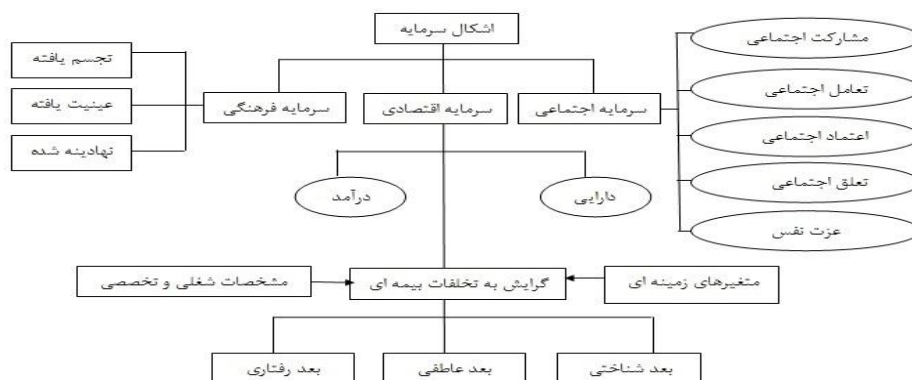
تأمین اجتماعی و حمایت از شهروندان در برابر حوادث، بیماری‌ها، بیکاری و غیره از مسائل اجتماعی پر اهمیت هر کشوری است. به گونه‌ای که تقریباً در قوانین اساسی اکثر کشورها به این موضوع پرداخته شده است. از وظایف اصلی هر حکومتی گسترش عمومی بیمه‌های اجتماعی نسبت به تمام اعضای جامعه و حمایت از صندوق تأمین اجتماعی و حفظ و حراست از آن برای آیندگان است. قوانین و مقررات شرایط استفاده از مزایا و حمایت‌های تأمین اجتماعی را تعیین می‌کند و کسانی را مستحق استفاده از آن مزایا می‌داند که جامع شرایط قانونی باشند و به عنوان ضمانت اجرا و رعایت این مقررات، اقدام به جرم انگاری استفاده غیرقانونی و متقلبانه از مزایای مقرر قانون (موضوع ماده ۹۷ قانون تأمین اجتماعی) شده است. ارسال لیست خلاف واقع، اخذ و ارائه پروانه‌های صنفی کمک دولت در موارد فاقد کمک دولت، کارگر معرفی کردن خودکارفرما، اعلام بیکاری صوری کارکنان، درج شغل غیر واقع، عدم درج دستمزد واقعی کارکنان، تبانی کارفرمایان با واگذارندگان کار، چند دفتره بودن شرکتها جهت فریب حسابرسان، حساب سازی کارفرمایان و تصویر سازی دروغین از سازمان در مجامع و رسانه‌ها از نمونه‌های تخلفات بیمه‌ای رایج کارفرمایان هستند.

- سرمایه اقتصادی و گرایش به تخلف

بر اساس نظریه انتخاب عقلانی، افرادی که دارای انتخاب‌های متکی بر عقلانیت هستند، زمانی به تخلف و جرم گرایش می‌یابند که سود خالص مورد انتظاری که از این فعالیت بدست می‌آید هزینه اجتماعی و اخلاقی برای آنها نداشته باشد. وجود سرمایه اقتصادی در افراد در گرایش ایشان به جرم و تخلف تأثیر به سزایی دارد چرا که با وجود سرمایه مالی، رفتن به سمت بدست آوردن سودهای کم با هزینه اجتماعی بالا را از این افراد نمی‌توان انتظار داشت.

دادند. در حوزه پژوهش‌های خارجی هارت لب و دیگران (۲۰۲۰)، در پژوهشی تحت عنوان "تأثیر سرمایه اجتماعی بر رفتارهای نا متقارن در شرکت‌های ایالات متحده آمریکا، چهار بعد از پیوند اجتماعی و ارتباط آنها را سوء استفاده و تخلف‌های مالی آمریکایی - آفریقایی تبارها مطالعه کردند نتایج نشان می‌دهد که ارتباط قوی بین ابعاد پیوند اجتماعی با سوء استفاده‌های مالی است به طوری که پیوند ضعیف با قواعد و هنجارهای اجتماعی و هنجارهای فرهنگی با سوء استفاده‌های مالی ارتباط قوی دارد همچنین ارتباط با دوستان و تعاملات اجتماعی در میزان سوء استفاده اقتصادی - مالی اثرگذار بوده است ماتسوکاوا و تاتسوکا (۲۰۱۸)، در تحقیقی تحت عنوان «تأثیر کار غیرقانونی و موانع گرای» نشان دادند که میزان قانون گرای جامع تابع شاخص‌های سرمایه اجتماعی شامل مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعامل اجتماعی است که با بالا رفتن این شاخص‌ها و در کل با انباشت سرمایه اجتماعی افراد میزان قانون گرای آنها نیز بالا می‌رود. موریس و کلسنر (۲۰۱۰)، در پژوهشی با عنوان رابطه بین کج رفتاری‌های اداری و اعتماد در کشور مکزیک، به این نتیجه رسیدند که رابطه نزدیکی بین کج رفتاری اداری و اعتماد (فردی و تعمیم یافته) وجود دارد و کج رفتاری‌های اداری در جامعه منجر به کاهش اعتماد افراد به نهادها و دستگاه‌های اداری و اجرایی آن جامعه می‌شود.

پیشینه مطالعاتی پژوهش در هر دو حوزه داخلی و خارجی نشان می‌دهد که مطالعات متعددی در حوزه سرمایه و تأثیر آن بر کج روی‌های مختلف، آسیب‌های اجتماعی، بزهکاری‌ها انجام شده، اما تخلفات بیمه‌ای جز متغیرهایی است که علیرغم اهمیت آن کمتر مد نظر محققین بوده است در حوزه مطالعات داخلی. رزم آهنگ و صادقی شاهدانی (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان واکاوی رابطه بین فساد عینی و ادراکی با مولفه اعتماد اجتماعی تعمیم یافته، در بررسی تعدادی از پرونده‌های "اختلاس، ارتشا، جعل و... در کشور نشان دادند هرگاه سطح اعتماد اجتماعی به عنوان مهمترین مولفه سرمایه اجتماعی بالا باشد ادراک فساد کاهش می‌یابد. فلاح شمس و دیگران (۱۳۹۸)، در تحقیقی با عنوان «سرمایه اجتماعی و رفتار نا متقارن» ارتباط بین متغیرهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی مرتبط با رفتار نا متقارن و بررسی ادبیات مفهومی ارتباط فساد اقتصادی با رشد اقتصادی، ارتباط سرمایه اجتماعی و رفتارهای همراه با فساد مورد بررسی قرار گرفت که یافته‌ها نشان دادند در مسیر رشد اقتصادی، شاخص‌های سرمایه اجتماعی بر میزان رفتارهای نا متقارن مؤثر می‌باشند. میرزائی و همکاران (۱۳۹۷)، در تحقیق خود با عنوان "تأثیر عوامل اجتماعی - فرهنگی بر قانون گریزی" به بررسی تأثیر متغیرهای فرهنگی و اجتماعی بر قانون گریزی مالی - اقتصادی پرداخته، رابطه معنی دار، بین این عوامل و قانون گریزی‌ها نشان

شکل ۱: مدل نظری تحقیق

روش پژوهش

سنجش انسجام درونی گویه‌ها با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ، تجزیه و تحلیل داده‌ها، صورت پذیرفت، در قسمت توصیفی با استفاده از ورژن ۲۵ نرم افزار SPSS از آماره‌های پراکندگی و مرکزی مثل میانگین و انحراف معیار استفاده گردید و با نرم افزار Amos، آمار استنباطی شامل آزمون کولموگروف اسمیرنف و مدل‌های رگوسیونی با متغیر پنهان برای بررسی فرضیه‌های پژوهش به کار گرفته شد.

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر سرمایه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر گرایش کارفرمایان به تخلفات بیمه‌ای در حوزه کار و شغل استان اصفهان انجام گردید. این پژوهش پیمایشی و به لحاظ ماهیت توصیفی است، ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه‌ی محقق ساخته و براساس پرسش‌های پنج گزینه‌ای بود. جامعه آماری کلیه کارفرمایان غیردولتی و غیرخویش فرما فعال حوزه کار و شغل استان اصفهان بودند. (۱۰۵۷۷۷ کارفرما) و براساس فرمول کوکران در سطح خطای ۵ درصد جامعه نمونه ۳۸۲ نفر مشخص شد که با توجه به احتمال امتناع برخی از کارفرمایان ۴۳۰ پرسشنامه تهیه و توزیع شد. روش نمونه‌گیری در این تحقیق به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده بدون جایگزین بود. بعد از تأیید روایی ابزار سنجش و

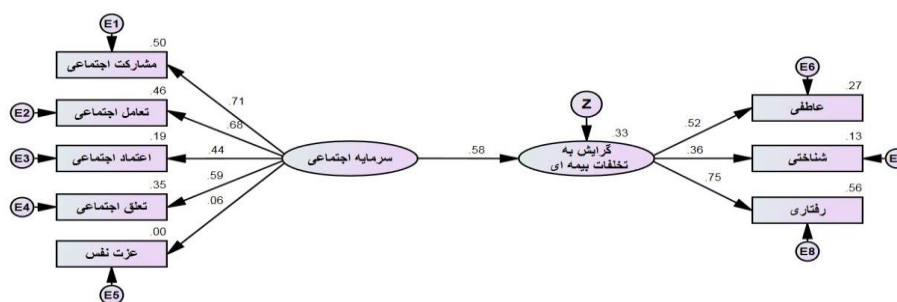
یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی: با توجه به آمار توصیفی فوق بیشترین تا کمترین میانگین در مؤلفه‌های متغیر سرمایه اجتماعی به ترتیب اختصاص دارد به: تعامل اجتماعی، تعلق اجتماعی، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، عزت نفس

آمار استنباطی

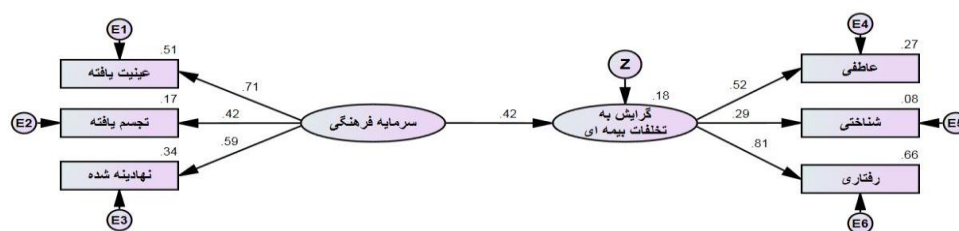
مدل‌های رگوسیونی متغیرهای اصلی

فرضیه اول: «به نظر می‌رسد، سرمایه اجتماعی کارفرمایان بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای در حوزه کار و شغل استان اصفهان مؤثر می‌باشد»

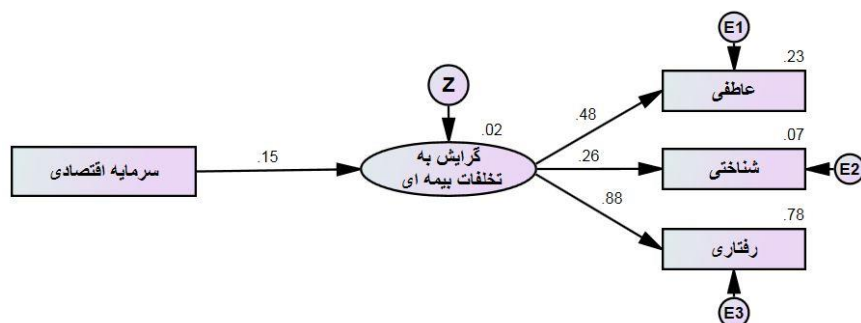
شکل ۲: مدل رگوسیونی با متغیر پنهان از تأثیر سرمایه اجتماعی بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای

فرضیه دوم: «به نظر می‌رسد، سرمایه فرهنگی کارفرمایان بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای در حوزه کار و شغل استان اصفهان مؤثر می‌باشد»

شکل ۳: مدل رگوسیونی با متغیر پنهان از تأثیر سرمایه فرهنگی بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای

فرضیه سوم: «به نظر می‌رسد، سرمایه اقتصادی کارفرمایان بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای در حوزه کار و شغل استان اصفهان مؤثر می‌باشد»

شکل ۴: مدل رگرسیونی با متغیر پنهان از تأثیر سرمایه اقتصادی بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای

ضریب تعیین (R2) متغیرهای اصلی و فرعی

خروجی وزن‌های رگرسیونی متغیرهای اصلی و فرعی

جدول ۲: خروجی استاندارد آزمون بوت استرپ

خروجی استاندارد آزمون بوت استرپ	مقادیر استاندارد شده	حد پایین	حد بالا	سطح معناداری
سرمایه اجتماعی - تخلفات بیمه‌ای	۰,۳۳	۰,۴۵	۱,۰۹	۰,۰۰۰۱
مشارکت اجتماعی - تخلفات بیمه‌ای	۰,۳۵	۰,۱۹	۰,۵۴	۰,۰۰۰۱
تعامل اجتماعی - تخلفات بیمه‌ای	۰,۲۹	۰,۱۳	۰,۴۹	۰,۰۰۰۱
اعتماد اجتماعی - تخلفات بیمه‌ای	۰,۰۷	۰,۰۰۵	۰,۲۳	۰,۰۰۰۱
تعلق اجتماعی - تخلفات بیمه‌ای	۰,۳۷	۰,۱۸	۰,۵۷	۰,۰۰۰۱
عزت نفس - تخلفات بیمه‌ای	۰,۰۷	۰,۱۳	۰,۴۹	۰,۰۰۰۱
سرمایه فرهنگی - تخلفات بیمه‌ای	۰,۱۸	۰,۰۰۵	۰,۶۷	۰,۰۰۰۱
سرمایه فرهنگی عینیت یافته - تخلفات بیمه‌ای	۰,۰۹	۰,۰۱	۰,۲۰	۰,۰۰۰۱
سرمایه فرهنگی تجسم یافته - تخلفات بیمه‌ای	۰,۰۶	۰,۰۱	۰,۰۵	۰,۰۳
سرمایه فرهنگی نهادینه شده - تخلفات بیمه‌ای	۰,۰۴	۰,۰۱	۰,۰۸	۰,۰۱
سرمایه اقتصادی - تخلفات بیمه‌ای	۰,۰۲	-۰,۰۲	۰,۰۸	۰,۱۹

جدول ۱: خروجی استاندارد وزنهای رگرسیونی

متغیرها	مقادیر استاندارد شده	نقاط بحرانی	سطح معناداری
تأثیر سرمایه اجتماعی بر گرایش به تخلفات	۰,۵۸	۵,۴۴	۰,۰۰۰۱
تأثیر مشارکت اجتماعی بر گرایش به تخلفات	۰,۵۹	۵,۱۲	۰,۰۰۰۱
تأثیر تعامل اجتماعی بر گرایش به تخلفات	۰,۵۴	۴,۵۴	۰,۰۰۰۱
تأثیر اعتماد اجتماعی بر گرایش به تخلفات بیمه	۰,۲۶	۲,۴۷	۰,۰۰۰۱
تأثیر تعلق اجتماعی بر گرایش به تخلفات بیمه	۰,۶۱	۵,۶۴	۰,۰۰۰۱
تأثیر عزت نفس بر گرایش به تخلفات بیمه	۰,۲۷	۴,۵۴	۰,۰۰۰۱
تأثیر سرمایه فرهنگی بر گرایش به تخلفات بیمه	۰,۴۲	۳,۹۵	۰,۰۰۰۱
تأثیر سرمایه فرهنگی عینیت یافته بر گرایش	۰,۲۹	۲,۶۵	۰,۰۰۰۸
تأثیر سرمایه فرهنگی تجسم یافته بر گرایش به تخلفات بیمه	۰,۲۶	۲,۴۴	۰,۰۰۰۱
تأثیر سرمایه فرهنگی نهادینه شده بر گرایش	۰,۲۰	۲,۳۱	۰,۰۰۲
تأثیر سرمایه اقتصادی بر گرایش به تخلفات بیمه	۰,۱۵	۱,۱۳	۰,۱۱

بحث و نتیجه‌گیری

سرمایه اجتماعی و گرایش به تخلفات بیمه‌ای (فرضیه اول)

سرمایه اجتماعی از نوع سرمایه‌هایی است که در مباحث مربوط به علوم اجتماعی و علوم اقتصادی در دوران معاصر مطرح بوده و ره یافت‌های نظری گاهی این سرمایه را برای فرد تعریف می‌کنند و گاه برای جمع، نان لین، سرمایه اجتماعی را نوعی از دارای ارتباطی فرد در نظر می‌گیرد و با تأکید بر خصلت تعاملی بودن آن، این سرمایه را از سرمایه‌های شخصی همچون سرمایه مادی و سرمایه انسانی، جدا می‌کند. بورديو، کلمن، فوکویاما و پاتنام این سرمایه را دارای گروه دانسته و وجهی از ساختار اجتماعی برایش قایل هستند. اما بر جنبه‌های خصوصی و فردی آن نیز تأکید کرده و آن را وسیله‌ای برای دستیابی فرد به منافع و اهدافش ارزیابی می‌کنند. یکی از اهداف اصلی این تحقیق بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی افراد (کارفرمایان) و میزان گرایش به تخلفات بیمه‌ای در شرایط کنونی و فضای حاکم بر حوزه کار و شغل است. این تحقیق تا حدودی عوامل تعدیل‌کننده این رابطه را مشخص نموده است و با توجه به نتایج به عمل آمده از ضرایب همبستگی بین متغیرهای تحقیق و معادله رگرسیونی انجام گرفته، نشان داده می‌شود که بین سرمایه اجتماعی و میزان گرایش به تخلفات بیمه‌ای، رابطه منفی و نسبتاً متوسط و معنی‌داری وجود دارد. به عبارت واضح‌تر هرچه سرمایه اجتماعی فرد (کارفرما) افزایش یابد. احتمال گرایش او به قانون‌گریزی و تخلف کمتر می‌شود و با نتایج پژوهش رزم آهنگ و صادقی شاهدانی (۱۳۹۹)، فلاح شمس و دیگران (۱۳۹۸)، ماتسوکاوا و تاتسوکاوا (۲۰۱۸) هم‌خوانی داشت.

با توجه به مدل رگرسیونی ساده و خروجی استاندارد آن در نرم‌افزار Amos چنین می‌توان استنباط نمود که میزان تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته (R^2) آن نیز برابر با (۰/۱۰- ۰/۴۲- ۰/۵۸) گزارش شده است که این میزان تأثیر، یک تأثیر با شدت مناسبی بوده و ضریب تعیین R^2 آن نیز برابر با (۰/۳۳- ۰/۱۸- ۰/۰۲) می‌باشد و بیانگر آنست که ۳۳ درصد واریانس متغیر وابسته (گرایش به تخلفات بیمه‌ای) توسط متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی)، ۱۸ درصد توسط متغیر مستقل (سرمایه فرهنگی) و ۲ درصد توسط متغیر مستقل (سرمایه اقتصادی) تبیین شده است. به عبارت ساده‌تر ۳۳ درصد از عامل تغییرات گرایش به تخلفات بیمه‌ای مربوط به متغیر سرمایه اجتماعی ۱۸ درصد مربوط به متغیر سرمایه فرهنگی و ۲ درصد مربوط به متغیر سرمایه اقتصادی می‌باشد. مقدار سطح معناداری نیز در خروجی نرم‌افزار و در کادر وزن‌های رگرسیونی نیز برای متغیرهای سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی برابر با ۰/۰۰۱ مقدار سطح معناداری نیز در خروجی نرم‌افزار و در کادر وزن‌های رگرسیونی برای سرمایه اقتصادی برابر با ۰/۱۱ گزارش شده است که در دو آزمون اول و دوم از مقدار بحرانی ۰/۰۵ کوچک‌تر بوده و معنادار بودن این تأثیر را از لحاظ آماری گزارش می‌کند. اما در آزمون سوم از مقدار بحرانی ۰/۰۵ بزرگ‌تر بوده و معنادار بودن این تأثیر را از لحاظ آماری گزارش نمی‌کند بطور کلی با توجه به خروجی آزمون بوت استرپ برای روشن شدن معناداری یا عدم معناداری ضریب تعیین (۰/۳۳ و ۰/۱۸) در دو آزمون اول و دوم مقدار سطح معناداری در این آزمون‌ها برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده و از سطح خطای ۰/۰۵ کوچک‌تر است و در بازه‌های حد پایین و حد بالا صفر واقع نشده است و فرضیه‌های فوق تأیید می‌شود یعنی سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی کارفرمایان بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای در حوزه کار و شغل استان اصفهان مؤثر می‌باشد.

سرمایه فرهنگی و گرایش به تخلفات بیمه‌ای (فرضیه دوم)

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که سرمایه فرهنگی رابطه معنادار و معکوس با میزان گرایش به تخلفات بیمه‌ای دارد تحقیقات پیشین نیز که رابطه سرمایه فرهنگی را با مواردی چون جرم، جنایت، کج روی و... مورد مطالعه قرار داده اند، به این نتیجه رسیده اند و اساسا سرمایه فرهنگی نقش تعیین کننده‌ای در تصورات و تعاریف افراد از هنجارها دارد و راهنمای او در افکار و رفتار اوست، از نظر بورديو میدان‌های مختلفی در جامعه داریم و افراد با سرمایه‌هایی که دارند در آن به رقابت می‌پردازند، سرمایه فرهنگی در فرآیند زندگی‌های شغلی، اجتماعی و... انباشته می‌شود و بعد در شرایط و موقعیت‌های مختلف، نقش تعیین کننده‌ای در نگرش‌ها، پارادایم زندگی و رفتار اجتماعی او دارد، نتایج این پژوهش و سایر پژوهش‌های مرتبط با سرمایه فرهنگی و ناهنجاری‌ها با دیدگاه بورديو همسو است، نزد او کارکردهای سرمایه فرهنگی همانند یک رابطه اجتماعی در درون یک سیستم مبادله است و به فرد دارنده سرمایه فرهنگی در این رابطه اجتماعی قدرت و منزلت اعطا می‌کند، اما فرق این پژوهش با پژوهش‌های مشابه، ضریب تاثیر سرمایه است، مثلا در تاثیر سرمایه بر جرم یا کج رفتاری اطمینان بالاتری وجود دارد و در اینجا با اطمینان ضعیف تری این رابطه ثابت می‌شود، و با نتایج پژوهش میرزائی و همکاران (۱۳۹۷)، هارت لیب و دیگران (۲۰۲۰)، هم خوانی داشت.

سرمایه اقتصادی و گرایش به تخلفات بیمه‌ای (فرضیه سوم)

با توجه به ضریب $(R^2 = ۰/۰۲)$ بدست آمده از آزمون بوت استوپ، استنباط می‌شود که ۲ درصد واریانس متغیر وابسته گرایش به تخلفات بیمه‌ای با متغیر سرمایه اقتصادی تبیین می‌شود اما با توجه به عدم

معناداری ضریب تعیین به دست آمده و با توجه به سطح معنی داری (۰/۱۱) این فرضیه رد شده یعنی سرمایه اقتصادی کارفرمایان بر گرایش به تخلفات بیمه‌ای در حوزه کار و شغل مؤثر نمی‌باشد. این نتیجه بر خلاف نظر متداول جامعه شناسان و حتی عموم مردم است، تصور همگان این است که کسی دارای سرمایه اقتصادی بالاتری است احتمال گرایش او به تخلف کمتر است و این نظر مطابق با نظریه معروف اقتصاددانان با عنوان " دایره خبیثه فقر " است که در بحث توسعه اقتصادی مطرح می‌کنند یعنی هر چه افراد به دایره فقر نزدیک تر می‌شوند احتمال لغزش و گرایش به ناهنجاری در آنها بیشتر می‌شود. اما باید دانست که این فرمول در همه حوزه‌های جامعه جوابگو نیست، پیش شرط تحلیل رفتار انسان بر اساس رویکرد اقتصادی، شناخت و درک ماهیت رفتار است و با نتایج موریس و کلسنر (۲۰۱۰)، هم خوانی نداشت. با توجه به نتایج بدست آمده پیشنهاداتی ارائه می‌گردد؛

- در راستای کاهش تخلف و گرایش به آن هم کنترل‌های رسمی وهم کنترل‌های غیررسمی سازمان لازم است. تا از طریق تعامل با سندیکاها و اتحادیه‌ها، ضمن شناخت کارفرما و کنترل مقبولیت اجتماعی او، موضع مشخصی درخصوص نحوه دریافت اطلاعات، دریافت مطالبات و ارائه خدمات به او اتخاذ گردد.

- با توجه به اهمیت افزایش سرمایه اجتماعی کارفرمایان، مدیران سازمان می‌بایست از ظرفیت‌های کنون‌های کارفرمایی و اتحادیه‌ها و... استفاده نمایند و ضمن افزایش مشارکت ایشان، با برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی به این مهم کمک کنند.

- تصریح قوانین، شفافیت و یک صدایی در تفسیر قوانین، براساس جرم انگاری توسط قانونگذاران و تأکید بر اعمال پاداش برای خوش حسابان بیمه‌ای

منابع و مآخذ

پورافکاری، نصراله و شهرکی، کبری (۱۳۹۱). بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی بر سلامت روانی دانشجویان (مطالعه‌ای در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر. فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، شماره ۱۶، ص ۱۶۷-۱۸۶

توسلی، غلام عباس (۱۳۸۷). جامعه شناسی فرهنگی بوردیو، در مطالعات فرهنگی، مصرف فرهنگی و زندگی روزمره در ایران. تهران: جهاد دانشگاهی توسلی، غلام عباس و موسوی، مرضیه (۱۳۸۴). مفهوم سرمایه در نظریات کلاسیک و جدید. نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۶

رزم آهنگ، مهدی و صادقی شاهدانی، مهدی (۱۳۹۹). واکاومی رابطه بین فساد عینی و ادراکی با مولفه اعتماد اجتماعی تعمیم یافته. نشریه مجلس و راهبرد، دوره ۲۷، شماره ۱۰۳، پاییز ۱۳۹۹، ص ۳۱-۵۰

صفاریان، محسن (۱۳۹۷). عوامل موثر بر بی تفاوتی اجتماعی جوانان، رساله دکتری رشته جامعه شناسی (PHD). دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال. صلاحی نژاد، نظری و آرمان مهر، علی (۱۳۹۴). نگاهی به تخلف و تقلب در صنعت بیمه. (چاپ اول). تهران: ترمه،

عضداللو، حمید (۱۳۸۴). آشنایی با مفاهیم اساسی جامعه شناسی. تهران: نشر نی

فاضلی، طاهره (۱۳۹۵). شناسایی عوامل مؤثر بر بروز تخلفات رفتار اداری کارکنان بانک سپه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شاهرود.

فیروز جانیان، علی اصغر و هاشمی، سید ضیاء (۱۳۹۵). قانون گریزی به مثابه آنومی اجتماعی. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴۷، پائیز ۱۳۹۵

و کارفرمایان غیرمتخلف و تنبیه‌های بازدارنده برای کارفرمایان متخلف از الزامات ممانعت از تخلفات بیمه‌ای و به مرور زمان عادت به قانون مداری و در نتیجه بالارفتن سرمایه اجتماعی و کاهش تخلف خواهد شد.

- ایجاد امکان تحرک اجتماعی برای کارفرمایان با سرمایه فرهنگی بالا (به طور مثال دارندگان مدارک تحصیلی بالا یا دوره‌های تخصصی هر رشته)

- درجه بندی پیمان‌ها، قراردادهای براساس اهمیت اجرا، میزان درآمدزایی، میزان اشتغال زایی و کارآفرینی و تخصیص پیمان‌ها و قراردادهای با درجه بالاتر به کارفرمایان دارای سرمایه فرهنگی بالاتر (مهیا کردن امکان تبدیل سرمایه فرهنگی به سرمایه اقتصادی، موضوع مورد نظر بوردیو)

- باید امکان بالابردن سرمایه فرهنگی را در کارفرمایان از طرق مختلف (استفاده از بستر صدا و سیما، ایجاد دانشگاه‌های تخصصی، ایجاد رشته‌های تحصیلی و گرایش‌های تخصصی، اجرای کارگاه‌ها و دوره‌های تخصصی و...) فراهم کرده تا این کارفرمایان با سرمایه فرهنگی بالا، نقش خود را در انتقال فرهنگ به نسل آینده به خوبی ایفا کنند.

- با توجه به این عدم رابطه و رد شدن فرضیه لازم است تحقیقات بیشتری با تغییر نوع پژوهش (پژوهش کیفی یا داده کاوی و...) یا تغییر جامعه آماری این تأثیر یا عدم تأثیر مجدداً بررسی گردد.

- transformational Leadership in the relationship between cultural intelligence and employee voice behavior: A case of hotel employees. *International Journal of Intercultural Relations*, 69, 66-75.
- Bourdieu, Pierre., Passeron, Jean Claude. (1977). *Reproduction in Education, Society and culture*, London: Sage.
- Bourdieu, p, and L.P. D. wacquant.) 1992 (. *An invitation to Reflexive sociology Chicago: university of Chicago press.*
- Harblieb,s,loy,T,R&Eierle,B. (2020).Does community social capital affect asymmetric.cost behavior?<https://doi.org/10.1016/j.mar.2020>
- Kim, D. (2018). Examining effects of internal public relations practices on organizational social capital in the Korean context. *Corporate Communications: An International Journal*, 23 (1), 100-116.
- Morris Stephen and Klesner Josep. (2010). corruption and Trust ? theoretical considerations and Evidence from Mexico. *comparative police studies*, vol 43, NO 10: 1258 J 1285.
- Matsukawa,A&Tatsuki. (2018).Grime prevention through community empowerment:An empirical study of social capital in kyoto,japan.<https://doi.org/10.1016/j.jijlcy2018>
- Richey, sean. (2010). the 1 mpaot of corruption on social trust, *American politices Research* 38.40. - Thio, Alex. (1998). *Deviant Behavior*. New York: Longman
- Wike, R. (2008). where trust is High, grime and corruption are low. *global Attiiuudes project*, pew Research center publication.
- فوکویاما، فرانسیس (۱۳۷۹). پایان نظم، سرمایه اجتماعی و حفظ آن. ترجمه: غلام عباس توسلی. تهران: جامعه ایرانیان
- فلاح شمس، میرفیض؛ اسکندری، بهمن؛ عزیزی، فرهادونوروزی، محمد (۱۳۹۸). سرمایه اجتماعی و رفتار نامتقارن هزینه‌ها. مدیریت سرمایه اجتماعی، دوره ۷، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۹، ص ۲۹۷-۳۱۷
- کلمن، جیمز (۱۳۷۷). بنیادهای نظریه اجتماعی. ترجمه: منوچهر صبوری. تهران: نشر نی
- گودرزی، آتوسا و طباطبائی منش، جواد. (۱۳۹۵). ارزیابی ریسک تقلب در مزایای بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی. پژوهشنامه بیمه، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۵، ص ۸۹-۱۱۰
- گنجی، محمدو هلالی ستوده، مینا (۱۳۹۰). رابطه گونه‌های دین داری و سرمایه اجتماعی (رویکرد نظری و تجربی) در بین مردم شهرستان کاشان. جامعه شناسی کاربردی، شماره ۲، ص ۹۵-۱۲۰
- میرفردی، اصغر؛ احمدی، سیروس و رستمی، جعفر (۱۳۹۶). بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد. *مجله جامعه شناسی کاربردی*، زمستان ۱۳۹۶، شماره ۶۸، ص ۳۱-۵۲
- نوری، فاطمه؛ کلانتری کیومرودادی تبار، اسماعیل. (۱۳۹۶). تحلیل جرم شناسی جرایم غیر عمدی. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی. سال دوازدهم، شماره دوم، ص ۱۳۳-۱۵۸
- واقفی، الهام و حقیقتیان، منصور. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر سرمایه فرهنگی (بعد نهادینه شده) بر رفتارها ی اجتماعی زیست محیطی با رویکرد توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی ش:شهر شیراز). فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، سال دوم، پاییز ۱۳۹۳، شماره ۸، ص ۴۵-۶۷
- Afsar, B., Shahjehan, A., Shah, S. I., & Wajid. A. (2019). The mediating role of

The Impact of Social, Cultural and Economic Capitals on the Tendency to Insurance Violations of Employers in Isfahan Province

Dariush Hadi Moghadam¹- Mansour Haghghatian²- Reza Esmaili³

Abstract

Background: Social security is one of the most important indicators of social and economic development of a country and national security depends on the sustainability and protection of the resources of this fund. Insurance violations are one of the most important threats of this organization and have turned it into a social issue.

Objective: To investigate the effect of social, cultural and economic capital on the tendency of employers to insure violations in the field of work and occupation in Isfahan province.

Method: In terms of practical purpose and in terms of descriptive-survey nature, the data collection tool was a researcher-made questionnaire based on five-choice questions. The statistical population of all employers in Isfahan province (n = 105777) and based on Cochran's formula was estimated at 5% error level and the sample population was 382 people by simple random sampling method without alternatives. Regression models were performed using Amos 24 software.

Results: According to the research results, 33% of the variance of the dependent variable (tendency to insurance violations) is explained by the independent variable (social capital), 18% by the independent variable (cultural capital) and 2% by the independent variable (economic capital).

Conclusion: Social capital and cultural capital are effective on the tendency of employers' insurance violations, but economic capital is not effective.

Keywords: social capital, cultural capital, economic capital, insurance violations.

---

¹ PhD Student in Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran. moghaddam9061@yahoo.com

² Associate Professor, Department of Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran. (Corresponding Author) mansor_haghghatian@yahoo.com

³ Assistant Professor, Department of Sociology, Isfahan Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. esmaili40@yahoo.com